

EMPORIUM

PUBLICACIÓ QUINZENAL

Surt els dies 15 i 30 de cada mes

Número 2

EMPORIUM

—→ PUBLICACIÓ QUINZENAL

Surt els dies 15 i 30 de cada mes

Tots els treballs se publi-
quen baix la responsa-
bilitat de llurs autors.

Redacció i Administració: St. SEBASTIÀ, 29

No s tornen els originals

LLISTA DE COL-LABORADORS

Gabriel Alomar — Salvador Albert

Josep Baró — Joaquim Bonet — Enric Bosc i Viola

Raimon Casellas — Joan B. Camós — Victor Catalá — Joaquim Cusi Fortunet

Pere Colomer — Jeroni Estrany — J. Ferrer i Mascort — Josep M.ª Folc i Torres

Joan Linares i Delhom — J. Massó i Torrents — Joan Maragall — Lluís Millet

Ricard Martin Marti — Trinitat Monegal — Josep Palahi — Felip Pedrell

J. Pin i Soler — Vicens Piera — Francisco Pi i Pi — J. Pous i Pagés

F. Presas i Suarez — F. Pujulá i Vallés — Martí Roger i Crosa

Miquel Roger i Crosa — Joaquim Ruirá — Jaume Rosic

F. de P. Vazquez — Joan Vergés i Barris

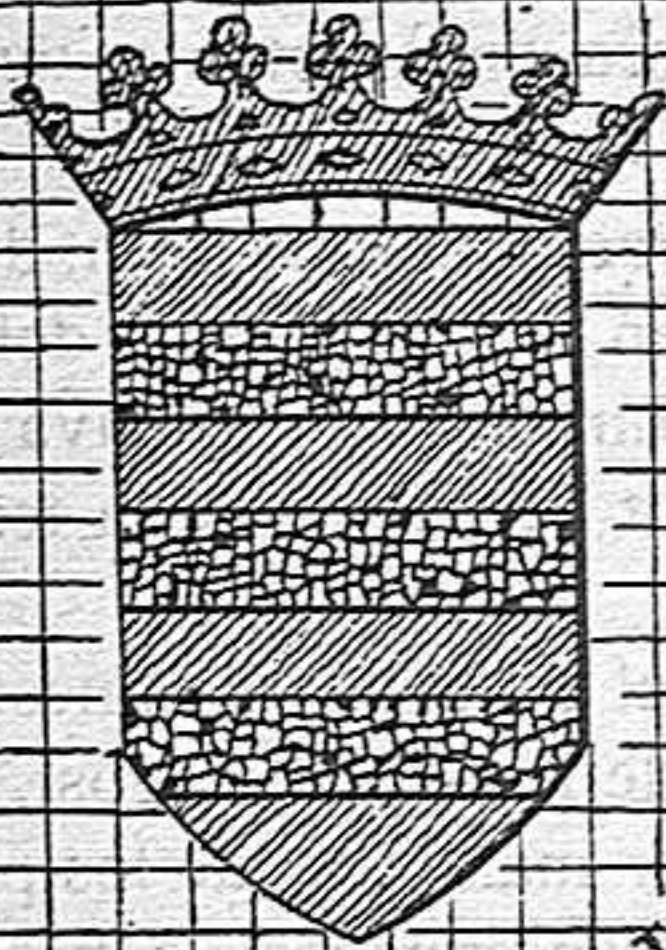
Arthur Vinardell i Roig

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Mig any, 3 pessetes

Pagos a la bestreta

Palafrugell 15 Agost de 1905

EMPORDIUM

PUBLICACIÓ QUINZENAL

SUMARI: *Un projecte*, per Joan Linares i Delhom.—*La fàbrica morta*, per Gabriel Alomar.—*A la esposa*, per Enric Bosc i Viola.—*Conseqüències de raça*, per Jaume Rosic.—*De la Festa de la Bellesa*, discursos de Joan Maragall, Joan Vergés i Barris, Felip Pedrell, Marián Vinyes i Jaume Massó i Torrents.—*Noves*.—Folletí: *Brand*, per Enric Ibsen, plec I de la traducció Catalana.

UN PROJECTE

Ja l'hém feta la Festa de la Bellesa, ja l'hém donat el primer pas envers la realització del projecte que alguns empordanesos molts anys ha que cobejem. Hém treballat molt i no hém fet res, en relació a lo que manca fer. A la feina, doncs.

Veritat que la Festa resultá en tanta manera espléndida, que sobrepujá totes les nostres esperances—la Secció de Belles Arts del Centre Catalá pot estar ben satisfeta—mes no n parlém de lo fet, conservém no més son record pera que ns serveixi d'esperó en el llarc camí emprés; no n parlém de lo passat i encaminém nostres passes envers l'esdevenir: parlém de la gran obra a fer, parlém-ne, que tothom hi diga la seva; ajuntém parers i voluntats i hala! a vestir l'edifici començat.

Mon estimat company en Joan Vergés i Barris, el poeta mascle, l'artista enamorat de la Vida, cloía son hermós parlament en la Festa de la Bellesa amb aquestes paraules:

«En aquesta festa nova, no tenint records que evocar, síam permés cobejar una esperança. Permeteu-me guardar la consoladora creença, de que no será l'assaig d'aquest Concurs un fet isolat en la Terra Empordanesa; més bé la primera pedra d'un altiu monument, d'un esplendorós renaixement artístic.

La nostra obra está molt lluny d'ésser perfecta. Nosaltres somniém quelcón de més gran que no tingui relació am les nostres poques forces.

Tant de bó aquets somnis esdevinguin realitat hermosa; i cada any en un lloc diferent de l'Empordá, ressonin els cants sublims dels poetes de la terra, les fondes melodíes que dúen en son sí la força inspiradora dels aires cataláns, el ritme magestuós i seré de la nostra dança. I sía com un potent esclat de Joventut, com l'himne sagrat d'una raça noble i vigorosa, adoradora fervent de la Bellesa.»

Heus-el aquí en aquestes paraules, el nostre projecte. Pera realisar-lo demaném el concurs de tot-hom, de tots els que s'preocu-

pen de coses d' Art, de tots els qui son pensament fuig d' arrán de terra pera enlairarse, amunt, amunt vers la gloriosa estada de la Bellesa santa. Sigan o no empordanesos, á tot-hom cridém, de tot-hom volém ajuda; que quants mes siguém mes gran será la nostra obra, mes grans els fruits qu' ella donará.

El nostre plan dit en poques paraules es aquest:

Fundar una Associació empordanesa quin principal fi siga la celebració anyal d' una Festa, amb el corresponent Concurs, com la que enguany hem fet a Palafrugell,

Premis en metálic,

Temes lliures,

Concursos mixtes de Literatura i Música.

Celebració de la Festa cada any en diferenta població de l' Empordá (Alt i Baix).

Creiém nosaltres que agafant-se la idea amb entusiasme no sería res d' extraordinari reunir un miler de socis, qñins pagant una quota de cinc á sis pessetes l'any permeterien disposar de quatre a cinc mil pessetes anyals pera premis del concurs.

El projecte es bonic, el fi que ns mou es gran. Vingan doncs adhesions. Que tot-hom hi diga la seva opinió.

Des d' el número vinent començarem en aquestes columnes la publicació de la llista de les persones que vagin adherint-se, i de les idees que sobre organització i fins de la Associació se ns donguin, i una volta considerém suficient el número d' adhesions i prou debatuda la qüestió, constituïrem la entitat que tant alt té de posar el nom de l' Empordá i tant ha d' ajudar al desvetllament artístic de la nostra terra.

A la tasca tot-hom, que l' any vinent hem de celebrar la segona Festa de la Bellesa.

JOAN LINARES I DELHOM.

LA FÁBRICA MORTA

La sala principal era llarguíssima. A cada banda, una filera incomptable de finestres s'obria damunt una plana sens fi.

Contemplant aquella gran obra, del tot inútil, pensava jo en la buidor total del mon, de qu'alló era un símbol; i m semblava que l'edifici havia crescut per sí sol, de la terra aixuta i enutjada.

A mig-día, pel centenar de finestres d'un costat, entrava de ple el sol d'agost, reforçant encara la blancor malaltixa de les parets miserablement emblanquinades; i sobre el trispol remogut i ple de macs, se dibuixava una renglera de quadrats de claror vivíssima i enlluernadora.

Darrera els vidres romputs, coberts de trenyines, s'allargaven les branques polsoses i rónegues dels atmetllers, i unes eures mortes de set s'enfilaven penosament pels trencs de la paret descostrada i mig caiguda.

I els nostres jocs d'infants trobaven, a l'atzar de les corredices, un amagatall per tots vents. Ens ajupíem sota el volant de la màquina, tapat de rovell, o baix del munt de jáceres i tions de la porxada. L'estrunyellament de rodam i correjes podrides s' extenia damunt nosaltres am protecció de vell, i a l'entorn, bo i espoltrint-se més encara, la maquinaria en repós etern, masella com un llátzer, entonava dins el silenci la cançó del treball immortal i salvador. Hauríeu dit que, de sobte, tot alló anava a posar-se altre cop en moviment a l' aire, i les rodes dentades repreñien l' engranatge perdut, en el buit glaçat de fredor infinita, i els telers corcats sotregaven am novella vida, i dins les calderes rojes de humitat encreuades de verdet, bullia encara una força desconejada i poderosa. Però tot callava. Sobre els murs grisos devallaven les rimeres de sutja terrosa. Els darrers troços d' una bastida se corrompién a un recó. I de davall la terra, creixia per entre el polsim de serradiç i els códols l' herba ingrata dels terrers herms i de les pletes mortes.

Desiara, sortia per entre les vigues enruñades un gat vell, el gat de la fàbrica antiga abandonat i perdut dins l' esfondrament del

casal. Era esdevengut selvatge i vivia amagant-se en els enfonys dels llenyams i entre les peces de ferre despreses. Semblava esser també un reste de la maquinaria morta, un engranatge més d'aquella força retuda. Impossibile treure'l d'allà dintre. No l'poguerem veure mai de prop; quan miravem sota els caramuls de fustes, dins la mitja fosca de les porxades, véiem resplandir com dues lluernes els ulls oliosos del gat, sempre inmòvils i fets.

No s'entia ni una remor pels encontorns. Els nostres xiscles de criatura eren la sola vida qui venia a animar per estones aquell recó de mort. Quant corriem a penjar-nos de les grans rodes aixutes i petrificades, com a cercant-hi un redós, pera la nostra flaquesa de nins, a l'ombra d'aquells monstres d'acer adormits amb els ulls oberts, a l'estil del gegant de la rondalla, poc hi pensavem, de segur, en les famílies qui allà enfora, perdudes en el món, ploraven el repós d'aquelles màquines dormides davall el sòtil cruïat de la gran sala; ni els infants miseriosos per causa d'aquell esbaldrec; ni en la dansa de milions que pot-ser havia dirigida aquell meteix volant am curves de claravoia i de rodella, qui extenia els braços gangrenats damunt les calderes rojes d'humitat i rovell. Era un gegant condormit qui covava el païment dels infants engolits en un dinar pantagruelic,

I sobre la desfeta del gran bastiment, la xemeneia ociosa elevava sempre l'esveltesa del seu tronc altíssim, com el màstil d'un vaixell qui s'enfonza,

Poc a poc, el dia anava baixant. Els amples quadrats de claror s'aminaven per moments, i a la fi, en-llà dels vidres entelats, coberts d'estels de trencadiga, el sol vermell de l'horabaixa enviava les darreres lluentors; les fulles de les eures malaltices se destriaven sobre un cel de grogor encesa. A l'altra banda, la aire se tenyia d'un morat qui passava gradualment per tots els tons, del més viu i resplendent fins al més endolat i fosc.

Com la gent ens havia fet creure que de la fàbrica vella, en la nit, en sortia por, aquella era l'hora de fugir depressa cap a les cases. Per defora passaven els carros dels conra-

dors tornant de la feina, i els estols de pageses feien retrunyir rialles fresquíssimes pels recons funests d'aquell palau de reis destruïts.

I recullint d'en terra les nostres juguetes, miravem, plens de sospita, envers les porxades, am la por esglaiadora de veure'n sortir la primera *bubota* del vespre.

*

Ningú n'ha sabut mai la causa. Però lo cert es qu' un vespre clar d'estiu, la gent qui prenía la fresca, a la carrera de les masies properes, quedá sorpresa per una columna de fumassa qui sortia del sòtil envencat de la fàbrica morta. Per més que hi acudiren tot seguit, el foc va esser mes fort. La fumera s'aná convertint ben aviat en grandiosa fogorada, on ballaven en tots sentits milenars de espurnes que en l'aire volaven confoses amb els estels de la nit claríssima; la llarga tira de finestrals resplendia terriblement, una filera de quadrats de claror feresta qui m recordava la filera de quadrats de sol, els bells migdies dins la fàbrica.

Ens arribava la calentor d'aquella fornall inmensa; per moments, darrera els clars de llum trágica de les finestres, anaven caiguent els tiranys i els vigalots, les jáceres i els puntal, tota l'ossada d'aquell buc qui s' desfeia am grans cruixits, alçant a cada caiguda una flamarada qui pujava vers el cel, d'una embranzida. Les parets envellides tombaven una darrera l'altra, i per les vigues desnúes del sòtil, on les corbes s'esbucaven sobre la grandiosa foguera, corrien files de llums espirejants, desiguals, espargits sense simetria. Sols la xemeneia restava encara dreta, esvelta con un màstil, sobre la flamera devoradora i els munts de brases parjellejants.

*

Aquella casa misteriosa s'obrí als quatre vents deixant fugir el seu prestigi de maledicció; i sobre él trispol remogut, socarrat per l'incendi, aviat una altra invasió d'herbam inútil hi va dur la vella uniformitat de la terra plana.

GABRIEL ALOMAR.

A LA ESPOSA

DEUTE

— Tant qu' escrius per els altres, espós meu,
i en tos versos de mi mai ten recordes.

¿Será que no has trobat lo que volies,
que ni un cant t' há inspirat ma companyia?

Així m parles sovint, esposa meva,
i jo més qu' agrait, vui pagá l deute.

La poesia quan es té no 's canta:
es frueix dolçament i amb egoisme;
més tú m' obligues i he d' escriure t versos.

Naturalment, resultarán molt pobres,
indignes del amor i la companya
qu' ha omplenat lo mellor de ma existencia

Tu vols ser de mos cants l' inspiradora
i en bona fé que ho ets, que quan cantava
de nostre amor els dies de ventura,
sorgien bonament, si bé no ho deia.

¡Com vols qu' un cant et negui, bona esposa,
si intimament lligats som l' un a l' altre!

Mes jo n' era gelós i en els meus versos
incógnit nostre amor s' hi reflectia.

Com podria deixar de correspondret
si els records que ns uneixen s' agombolen;
si aquells dies passats i venturosos
son qui van despertá mon afany d' ésser.

Encare t veig péls caminals alegres
dessota ls admetllers que re florien
destacant-se en el blau d' un die plácid....

Tú m miraves vermella de desitjos
fent estremir a l' hora tots mos nervis...

Somreia l Sol esplendorosament
i en la terra prenyada há despuntaven
les novelles llevors, tot-just obertes.

Vaig parar-me encisat a contemplar-te.
En la corva sinuosa del teu ventre

l' infant, tant esperat, s' hi endevinava
que vindria acabant la Primavera
com el fruit qu' am volquers de néu i rosa
en l' admetller florit es prometia.

¡Quins jorns aquells! L' Estiu ens va sorprendre
i l' infant vá venir....

Aquella joia
no s canta, es viu; i junts varem fruir-la.

Mes, l' encís durá poc, de nostre amor
vá esmortuir-se de promte la poncella
i una tarda d' Agost abrusadora,
vá asseca l roserar de nostra ditxa.

Encare m veig camí del cementiri,
nostre fill al davant dintre la caixa
com un borrall de neu dessobre l cotxe.

Ens mirava la gent encuriosida
amb ulls estúpids, plens d' indiferencia;

i jo l cor oprimít, sé que seguia
atret per una força irresistible.

Vam arribar al fi, van cantá d'esma

els capelláns qui feien el seguici
i els amics, un a un tots desfilaren
deixant-me sol en mig de la tristesa.
Barbotejant una cançó confosa
vingué l sepulturer, a la má un cávec
i començá l treball....

En poca estona
tingué l sot entlestít. Tranquilament
va col·locá l bagul, i terra asobre....
¡L' obra de nostre amor jeia enterrada!
No sé quan vaig está pel cementiri:
se qu' al deixar-lo el Sol ja s' amagava
derrera les montanyes negrosenques.

El breçol resta buid, pro desitjant-nos
ens sentim plens de Vida pera omplir-lo;
i en les hores que llisquen plaenteres,
ens aconsola del record tristíssim
la esperança que ns donen nostres forces,
i esperém confiats l' infant que vingui.

Ja veus com penso en tú, estimada esposa,
qu' has volgut que traís ma gelosia
dedican-te ma musa per cantar-te.
Si es qu' ella t' há evocat els records tristos
no men cùlpis a mi que me ls guardava
en lo pregón del cor. Pro ls venturosos,
els que van despertar-me l' afany d' ésser
si bellament no ls canto, ja ls frueixó,
compartint-los am tú, dolça poesia.

ENRIC BOSCH I VIOLA.

Conseqüències de raça

I.

El recent viatge del Ministre d'Agricultura a Andalusia amb ocasió de la crisi agraria per que passa aquella regió d'Espanya, ens ha inspirat l' escriure les presents ratlles, no pas pera repetir tot quant a propòsit d'aquest viatge s'ha contat, ni pera indagar la veritat d'aquesta crisi ni filosofar un cop regoneguda, sobre la mellor manera de remeiar-la, sinó a fi de fer qualcunes consideracions cercant la raó de que no existeixi a Catalunya el mal que pateixen els terrassans andalusos.

En mon concepte la causa del relatiu benestar de la gent que viu explotant el terror de casa, la trobém en que la manifestació jurídica de l'ánima catalana, el dret, expressió viva de l'ánima d'un poble, creat aquí per la costum o viscut per ella, ha vingut a donar forma a la activitat de la nostra raça, i ella ha

trobat un motllo en quin s'ha encarnat. I no ha infantat encarcarament la fórmula jurídica en la vida catalana perque, *la enfiteusis, la rabassa morta, el terratge i la masoveria*, son institucions que han fet aquell benestar, com tenim el propòsit de fer veure, començant per la enfiteusis, de missió social grandiosa.

D'origen romà, la enfiteusis, arrelà en nostra Patria i es perque també aquí vingué a satisfer la necessitat de convertir en cultives les extensions de terra que no produïen, passant de mans del senyor feudal, dels municipis, de la esglesia i dels grans propietaris als terrassans, a quins, per no poguerles conrear per si, les cedien perpetuament mitjansant una petita entrada (molts cops una quantitat petita) i una curta pensió, que més que satisfacció de l'ús cedit era regoneixement dels drets que quedaven reservats al qui establí, expressió de son con-domini de la finca establerta.

Va floreixer tant dita institució a Catalunya que ls autors clàssics catalans, mai inventadors sinó expositors i a lo més pulidors de la nostra costúm jurídica, sen ocupen preferentment i encara avui poques son les titulacions de les actuals propietats rústiques i urbanes en que no existeixi com antecedent la enfiteusis.

An ella s deu el que la propietat siga tant repartida, que ls menestrals —com s'anomena en nostres comarques al petit propietari que viu treballant ses terres, —siguin els mes, quins antecessors, els uns establint un troç de terra pera fer-hi llur casa, els altres un camp i els qui venien lluint el troç mes estimat anaven preparant son benestar, doncs avui treballant lo seu podeu viure am certa comoditat i sobretot amb independència, lliures d'amo que ls exploti o de fam que ls faci pidolar una almoina o un jornal, que si n fan es mes que per necessitat per el noble afany de pujar més bé la casa i procurar pels fills, mai abandonats per la mare que no es pas l'esclava del treball com en altres pobles.

I no val pas a dir que la enfiteusis es un seguid destorb pera la propietat i una rémora pel progrés modern, com se repeteix sobradament pels qui pretenen demostrar lo contrari de lo que portém dit i perã negar impor-

tancia sociològica a la institució de quina parlém, doncs lo exposat es un fet evident, i gran pervindre té en la societat moderna el contracte d'establiment, no pas cridat encara a esser un moment historic sinó alabat per autors moderníssims.

Es cert que avui la perpetuitat de la situació de con-domini que crea, destorba, pró a la conveniencia de sa temporalitat ha corresposts l'enderrocament de aquell principi i fins dintre l'actual régim jurídic catalá tant incert, ha vingut a fer-se vigent la temporalitat de la enfiteusis perqué aplicant-se en aquest punt el códic civil es necessari, baix pena de nul·litat, al crear-se l cens, indicar el valor de la finca i la pensió a satisfer i llavors la redempció ja pot fer-se per tenir una base segura pera capitalisar-se l cens. quedant a voluntat del qui te en ús la finca encare que s'hagi pactat lo contrari i no vulga el perceptor o establiment. El mal es en que no puga fer-se igual per els censos creats avans de l'any 1889 per desconeixe-s el valor en que deu consistir la redempció, degut a la informalitat del legislador castellá qui anunciá una llei pera fixar-lo i després de 16 anys encara no ha vingut ni s parla de promulgar-la.

No hauriem tingut, empero, d'esperar el Codec castellá pera fer redimible la enfiteusis si haguéssim sigut amos de fer nostres lleis; la costúm que ha anat redimint-los hauría estat regoneguda i mes tart sancionada per la legislació nostra calcada en aquella. Mes dirém, i no sense fonament, la institució que deslliurá al terassá de Catalunya del mal que pateixen els andalusos, de l'agavellament de grans extensions de terrer que venen a fer-se incultius per el descuit dels hereus dels antics senyors feudals, hauría portat el ben viure a viles i ciutats; llurs municipis, d'haver conservat l'autonomia i ls bens comunals, en mal' hora arrencats per les lleis desamortisadores, a semblança dels municipis del camp que repartiren, establint-los, sos comuns, haurien concedit en enfiteusis terrers pera que s'haguéssim edificat, haurien esmersat sos cabals allavores abundosos en constituir les cases de que está mancat el treballador i mitjansant el pago de lo que dona ara de lloguers s'hauría fet amo de la llar, anant redi-

mint a plaços el cens benfactor que l'allunyaria del llogater explotador, de les infectes vivendes renyides am la higiene mes aviat presons que altra cosa, de barris on te de veure barrejades ses filles í muller am la impúdica meretriu i el pinxo seductor.

Feta la repartició de la propietat, que naturalment deria restar incultiva, per medi de la institució quines bondat i misió a Catalunya deixém consignades, sols mancava que nostres passats fessin quelcom mes pera respondre a lo que fou sa constant aspiració: no deixar un clap herm de terra catalana, i llavors llur activitat no'n tingué prou ab una fórmula jurídica moda ja i que la visqué intensament com la masoveria, sinó que en creá de noves: el terratje i la rabassa morta, de quines aixís com d'aquella en tractarém com se mereixen en altre article.

JAUME ROSIC.

De la Festa de la Bellesa

Les condicions d'aquesta Revista ns priven de fer una ressenya extensa de la Festa de la Bellesa, ressenya que per altra part, ja hauran vist nostres llegidors en els demés periódics de Catalunya.

Sols dirém que resultá una festa verament importantíssima, com no se n'han fetes, que pot enorgullir a sos organitzadors i que segurament deixá en els que hi assistiren un record que l temps trigará a esborrar, i un ferm afany de que la Festa s' repeteixi.

Omitim el publicar noms de Jurats, Autors, Reina i Dames d'honor, per haver-ne fet ja una informació gráfica en nostre primer número.

A continuació transcribím íntegros els discursos llegits en la Festa; car no duptém será agradós a nostres abonats el poguer assaborir el pregons pensaments i belles paraules dels Maragall, Pedrell, Massó, Vergés i Vinyes.

Discurs den Joan Maragall, President del Jurat literari

Aquí ens hem aplegat pera tractar belles coses; pera parlar-ne, pera sentir-ne, pera aclamar als quiles han fetes i procurá 'ls-hi un increment de

vida, i pera posar com símbol vivent de bellesa, una dona en un trono.

En aquest món nostre, la dona es el major símbol de bellesa, porque ella 'ns inspira aquell gran dalé de creació en deleit de bellesa, qu' es l' amor. Tot deleit de bellesa va a parar a l' amor, porque essent la bellesa revelació d' immortalitat l' amor que crea es condició de l' immortalitat d' aquest món nostre i per aixó n' es també l mes fort dalé. L essent l' home la suprema expressió i sentit del món, l' amor a la dona es el suprém dalé de immortalitat terrenal, i ella l major símbol de la bellesa per la que aquella immortalitat ens es revelada i se ns fa atraienta.

Per aixó un pot trobar ó imaginar homes poc o gens sensibles a moltes manifestacions de la bellesa, però no homes insensibles a la seva més forta sollicitació, que es l' amor; pot-ser qu' en molts sia aquest poca cosa mes que l' instint animal, per si sol poc digne de l' home; podran alguns véncer la i negar-s hi per altres afanys espirituals; però esser hi del tot insensibles, essent plenament homes, no podém pas imaginar-ho.

I quants n'haureu vist que mai s'havien adonat de la hellesa del món, tornar-s'hi sobtadament sensibles quan se han enamorat, com si llavors tot se ls hagués illuminat am la forta llum d' immortalitat de l' amor. I també n'haureu vist d'altres procedir inversament, que el molt sentir de la bellesa de totes les coses els ha dut a esser molt i molt amorosos de la dona. Però encara es mes freqüent que un i altre estat (de sentiment de tota la bellesa i de sentiment amorós) sien com una mateixa cosa, o bé un dels afanyar se en anar i venir de l'un a l'altre, que no troba repós ni vol trobar-ne.

Alguna volta un rostre de dona vos haurá illuminat tot un paisatge, donant sentit a les montanyes, als boscos i a la remor de les fonts; i la dolçor dels seus ulls vos haurá semblat la mateixa dolçor del cel del seu país feta viventa. I a la inversa jo he sentit dir no sé on de aquell enamorat que quan anava a la terra de la seva estimada, no més de contemplar el color dels camps, i l'aire i el posat dels arbres, i de sentir aquella mena d'aroma que cada encontrada té com propia, i escampar la vista per tota la rodalia, ja se li representava la figura aimada en tal manera, que ell, am llágrimes als ulls d'enternit, comensava amorosament a parlar-li. Però encara més sovint déu passar lo que vos haurá passat a tots vosaltres en la vostra joventut: que si en un moment de llum heu contemplat la terra que teníau al davant, corprenent-vos la seva bellesa i com aquell qui diu veient-li l' anima, desseguida l nom de la dona aimada haurá d'esma brollat dels vostres llabis com un desig de que en ella s'encarnés aquella bellesa, pera vosaltres poder fer-la immortal posseint-la. I es aixó: que'l fort sentit de la bellesa donant-nos el dalé de la immortalitat que ella'ns revela, va a parar a l' amor creador. I de aquest mateix afany d' inmor-

BRAND

PALAFRUGELL
== 1905 ==

Joanola y Ribas
= IMPRESSORS =

Publicació EMPORIUM

BRAND

Poema dramàtic en cinc actes

DE

ENRIC IBSEN

TRADUCCIÓ CATALANA

PALAFRUGELL

29 -- SANT SEBASTIÀ -- 29

1905

PERSONATJES:

Brand.

Sa Mare.

Einar, pintor.

Agnés.

El batlliu.

El Metje.

El Degá.

El Sacristá.

El Mestre d'estudi.

Gerd.

Un pagés.

Un jove, son fill.

Altre pagés.

Una dona.

Altra dona.

Un escribá public,

Capellans i empleiats.

La multitud, homes, dones i nens.

El tentador del Desert.

Chor invisible.

Una veu.

L'acció passa en nostres dies i s transporta d'un punt a l'altre de la ribera d'un *fiord*, en un districte de la Noruega occidental.

Acte Primer

Un alt planell, cobert de neu. Boira pesanta i espessa. Pluja. Mitja fosca.

BRAND vestit de negre, un bastó a la ma i una motxilla a l'espatlla, avança am pena vers ponent. Darrera d'ell, a poca distancia, un pagès i son fill caminen en la mateixa direcció.)

EL PAGÉS

Ep, foraster! no aném tant depressa! A on ets?

BRAND

Aqui.

EL PAGÉS (cridant a Brand)

Perts el camí. La boira s'espesseix. Am prou feines si s veu la punxa del bastó.

EL FILL

Pare, aqui hi ha una esquerdal!

EL PAGÉS

Aqui hi há un clivell!

BRAND

I jo no veig cap mes curriol.

EL PAGÉS (·ridant)

Ature-t, l'home! Que deu ens ajudi! Atenció
am la neu! La crosta es prima com una fulla.

BRAND (escoltant)

Sento la fressa d'un torrent.

EL PAGÉS

Sota l nevat hi ha un rec, després un abím
sens fons que ns engolirá á tots.

BRAND

Torno á dir-te qu'haig d'avançar.

EL PAGÉS

Es impossible. Mira: l' escorxa cedeix; tot
es buit de per dessota. Alto, l'home! t'hi va
la vida.

BRAND

Es precís: obeieixo a l' a no que m' envía.

EL PAGÈS

Com se diu ton amo?

BRAND

Se diu Deu.

EL PAGÈS

Qu' ets doncs, tu?

BRAND

Sacerdot.

EL PAGÈS

Es possible. Pero jo se bé qué, sigas degá ó bisbe, ets home mort ans no siga dia si avances sobre aquesta nevada minada per un torrent. (acosta-s a poc a poc a Brand i li diu d'un tó perquassiu) Veiam, prebere ¡Un hom pot ser savi, tenir talent, pero no s poden pas fer impossibles. Anem! recula. No sigas pas tan dú, tan toçut. No tenim més qu' una vida, no es veritat? Que vols que s faci una volta es perduda? Hi ha encara una lleuga fins al proper indret, i fá una boira que pot tallar-se.

BRAND

Una boira ben espessa, guarda dels focs-follets.

EL PAGÉS

Veiam! Tot al voltant nostre es ple de fangueres sota el glaç. Res tan traïdor com aquestes fangueres.

BRAND

Les travessarém.

EL PAGÉS

Que ns farás caminar demunt de l' aigua? Aném home! Tu promets mes que no pots cumplir.

BRAND

La vera fé ns fá caminar por sobre l' aigua
N' hi ha *un* qui ho ha ensenyat als homes.

EL PAGÉS

Aixó era en el temps de la vellow; avui s'es ben segur d' anar al fons.

BRAND

Adeu! (vol avençar)

EL PAGÉS

Riscas ta vida!

talitat neix, germá de l'amor, l'art, creació espiritual de formes immortals. De modo que l'art no es sinó una mena d'amor.

Per aixó trobém tan admirable aquell profund sentit am que ls grecs poblaven la natura de fantasmes humanes; que en cada font hi veien una nimfa i en cada bosc un geni protector, i en tota força natural un déu de forma humana; i que l'aire, la terra i el mar eren tots animats de les figures i les passions dels homes. I tot aixó no fou pas una pura i vana fantasia, sinó llum i sa endevinació de que en aquest món tot va a parara la naturalesa humana, i de que'l dalé d'immortalitat que dona la bellesa sols en amor pot satisfacer-se. Es aquest un sentit etern que ls grecs representaven maravellosament en sos temps—oh! Venus, mare del Amor!—i per aixó el record d'aquell poble ha restat en l'esperit humá am prestigi d'eternitat.

I en els nostres moments de més claror tots ens sentim encara grecs, i s'hi sentirán els que vinguen. Miréu: teniu al davant una montanya molt alta, que al cim van fonent-s-hi les neus a l'escalf del sol de primavera, que hi brilla sota el cel blau. Tota la montanya en regala d'aigua. La negror dels boscos alts s'illumina ja am la tendra verdor de la fulla nova; i en les falde més baixes que ondulen anant a caure dolçament al plá, hi ha una prada fresca, voltada de faigs que li donen una ombra clara; i en el tou de verdor de la ondulada catifa, picada ja de flors primerenques, s'hi sent una font amagada, que canta en la solitud. Pot-ser moltes voltes heu vist altres pradets semblants, o bé aquesta mateixa, sens heuren altre esment que'l d'una frévola complacencia. Però avui, aquest mati de fresca lluminositat, sóu en estat de gracia, i la prada se vos posa al davant altrament bella; el cor vos fa un salt i desseguida una delicia s'escorre losa per totes les vostres venes, i fins a la pell sentiu un plaer estrany, i sentiu també una dolça tebior en el front i en els ulls llágrimes. Aquest tros de terra ha cobrat un ésser, s'ha fet bell al vostre sentit, i el vostre sentit neda en la bellesa de la prada, i la miréu i la miréu encara, i no podéu acabar de satisférvos-en; i s'alsa el vostre pit en un sospir, i obriu els braços com per abraçar-la—abraçar una prada!—i lo mateix que folls li diéu:—¡Oh! parla-m, t'estimo! —Axí nexen l'amor i l'art ensemps, que desseguida'l vostre sentit hi evoca una forma de dona.—¡Oh! si aquí hi fos ella!—exclama el jove enamorat, i pel cas d'aquell moment tots són joves i enamorats, i la dona apareix al vostre sentit intern; apareix en la ombra clara dels faigs, damunt la verdor florida; se mou, alça'ls braços, s'inclina, vos somriu, son peu bat acompassadament l'herbatge; hènse-la aquí que dança. Es l'art de les arts, que neix juntament am l'amor, i en ella són totes les altres. Dança. Oh! i que es pura sa forma, i am quina armonia variada! Voleja sa falda clara, i al pit porta flors enceses, i té rossos els cabells, i una llum blava als ulls, i la cara acalorada. Dança, i del compás

del séu cos brolla una música que vos canta per dintre, i ella, també, no sabéu si canta o parla. Parla, parla també am compás, i vos diu... ¿qué vos diu? Oh! no ho volguéu pas saber massa pel just: ¿que no ho veiéu que era una fantasma? Mes era una fantasma divina que vos ha revelat, sense dir-vos-el, el misteri de la immortalitat de l'esser. La bellesa del prat al peu de la forma augusta de la montanya, que al cim brillen les neus al sol, i els boscos alts hi verdegem, i la font canta amagada d'entre de l'herba florida, tornant-se-vos art i amor, vos ha donat un instant de vida eterna. ¿Qué més volíau?

Doncs una festa de bellesa hauria d'esser la representació d'un d'aquets instants. Pera fer-la nosaltres, aquí tenim l'Empordá, que pera mí, que es la flor de Catalunya perque tot lo que fa a Catalunya i hi ha en ella, des de la neu dels Pirineus fins al baix horitzó marí, també fa a l'Empordá i en ell se troba. Doncs triaria un lloc que fos així mateix la flor de l'Empordá—com aquell qui diu la flor de la flor—i triaria'l més bon temps de l'any i a les envistes de les altes blancors de la gran serra i de la blavor del mar sota l'altra blavor del cel i en un prat ben vert i de bona ombra faria compareixer les noies empordaneses més boniques, que serien com la flor de la boniquesa catalana, i que dancessen! Agafades de mans amb els fadrins més forts i destres, coronats de vermellor, que dancessin la gran dança, la sardana, i l'amor ja hi fóra. I uns bons cants! Que tants com són de mena cantadors en tota la nostra terra hi acudissen a cantar cançons velles, perque tot-hom pogués conèixer quins les canten millor, i cançons noves pera donar la palma a la més ben trobada. I lo mateix els poetes, a veure quin més forta donaria la santa estremidut de la paraula, i també ls qui fan viure la pedra en forma humana, i els qui barrejant no més color, ja'n tenen prou pera crear la imatge expressiva de l'ànima de les coses; tots aquí en un bell redós que'l guarnissen favorable a l'ensomni de les coses imaginades. I tot voltant nins que juguessen a mil jocs de corre i riure, i vells en els pedriços al sol i a la ombra, que duguessen aparellades rondalles i belles sentences. I fires de totes les coses del plá i de la montanya, que comprades o venudes fan la vida més bella. Oh! quin brigit i quin va-i vé i quines rialles; i quin lligar-se'ls ulls i els cors, i quin alçar-se glories noves i coronar de fulles fresques els fronts que's comensen a acotar marcits i les blanques cabelleres. Oh! les grans festes anyals de la bellesa catalana!

Mes aixó no's fa pas de cop i volta, i heus-aquí que ara nosaltres comencém. En un grá de poesia, en una bella passada, hi ha la llevor de tota la bellesa del món. I així com vos he dit que de Natura contemplada en estat de gracia ne naixia l'amor i tota llei de boniquesa, també ara vos dic que una paraula inspiraba, una armonia profunda vos pot

donar am delícia d'estranya i concentrada fortale-
sa la visió de totes les neus de les montanyes, de
les verdors renaixentes, de la font a l'ombra i de
l'aimada que hi dansa somrient-vos. No més cal la
gràcia.

Déu haja volgut donar-la an aquells dels quins
ara aném a sentir les obres, a nosaltres quan ha-
vém jutjat lo que de tota altra manera es injutjable
i a vosaltres pera gaudir-vos-en en plenitud i pu-
resa.

Discurs den Joan Vergès i Barris,

Secretari del Jurat literari

Els organitzadors de la Festa de la Bellesa, tots
joves qui més qui menys, amb el cor plé d'il-lu-
sions i el cervell rublert de somnis, tinguerem la vi-
sió d'un dia com avui, en que seria aplegada molta
gent en un lloc d'aquesta vila, de la nostra vila de
Palafrugell, tant sols pera anegar l'esperit en la
fruició puríssima de l'art. Per una vegada no senti-
rien a parlar de taps ni de suro, ni oïrien cap nom,
ni veurien cap símbol, que'ls hi recordés el treball
cotidià, la ocupació habitual, molt honrosa certa-
ment, més, aixecada per dissort a part integral, a
element essencial de llur naturalesa, i fins a sínte-
sis de llurs facultats i potencies, idees i aspira-
cions. Vindrien devotament, fervorosament, a
combregar en el culte sagrat de la Bellesa, lliure
l'esperit de pensaments mesquins i cabories pro-
fanadores, i aixecarien el cor i el cervell a les re-
gions superiors de la intel·ligència, viurien un
temps la noble vida dels poetes, dels creadors, dels
artistes; dintre un ambient ubriagador de fruicions
quasi divines, de sensacions intensíssimes, de per-
cepcions refinades de la eternal Bellesa. I una a-
lenada d'art purificador, passaria suaument per de-
munt de la Vila industriosa i ens deixaria a tots
l'esperit asserenat i el cor mes ample i la lleu-
potent d'una veritable regeneració.

La encisadora visió prengué forma en nostra pen-
sa i emprenguerem tot seguit, sense defalliments
ni duptes el mal afressat camí de sa realització.

Ens calia evocar l'art absolut, no la parodia ri-
dícula, nó la migrada concepció d'un art mancat i
rutinari. Per això romperem motllos vells i forem
revolucionaris, i alçarem un temple nou en lo sa-
grat terrer dels Jocs Florals de nostre patria, pe-
ra honorar millor la memoria dels antics trovadors
de Catalunya, de nostre Rei en Joan I l'aimador de
la bellesa.

Els premis en metàlic i el respecte absolut a la
lliure inspiració dels poetes, donen l'estil a la nos-
tra obra.

Dels resultats en jutjareu vosaltres.

Bé n'haja Catalunya, nostra patria, qui en son sí
c ova el ferment de l'art sagrat. Hem remogut lleu-
ment la terra i hem vist brollar en amples flama-
rades, el foc ocult de la inspiració creadora. Hem

crídat la primavera i ha vingut a nosaltres el raig
del sol enlluernador que vivifica i regenera, el
baume torbador d'una esclatant florida; han caigut
a demunt nostre, ruixades de flors esplendoroses. I
nosaltres, els elevats pel voler vostre a sacerdots
del gran culte, hem esfonsat les tremoloses mans
en el tou luxuriat de la ruixada, i de les flors mes
belles, n'hem ajustat un exquisit ramell que volem
aixecar a vostres ulls, com la sagrada forma, com
el Verb sacrosant de la Bellesa.

Vaig a fer-vos-en la presentació en el següent
Veredict:

PREMI DE VERS

N'ha sigut guanyadora la poesia n.º 71, *Les Ca-
belleres*; L. *Callimachus*;—destacant-se vigorosa-
ment en mig d'un estol de composicions hermosís-
simes, obres d'art quasi perfectes.

No parlo certament de totes les presentades, que
en sa majoria no son mes que correctes, sense relleu;
anodines, mancades de la espurna genial que dona
vida, model perfecte del gènere floral esc degenerat
i qualques unes, veritable profanació de l'art que
proven en llurs autors una inconciència que fá llás-
tima. Parlo de deu o dotze d'elles que lluen
amb el nimbe immortal de la Bellesa absoluta.

De dues vos haig de fer particular esment já que
sobrepugen a totes les altres i aportaren certa inde-
cisió en el criteri del Jurat, qui las judicá d'un va-
lor artístic ben poc inferior al de la poesia premiada.

Una d'ellas es *Morblond i Sorbeyla*, un joiell de
pulcritut excepcional, una flor exquisida de tonalitats
suavíssimes, de forma senzilla, de correcció per-
fecta, de linies puríssimes, d'una harmonia inefable;
y al ensemps, amb una ànima a dins, plena de grans
pensaments i de fondes idees.

L'altre es titulada *El primer fill*. Ella representa
la veritable, la gran poesia. Una emoció sincera
l'engandra en el cor humà i en brolla dolçament,
sense esforç amb una espontaneïtat encisadora; i
aixís ens arriba també de plé a n'el nostre cor i el
fá bategar al mateix ritme i ens impressiona fonda-
ment, i ens fa sentir d'una manera punyent, supre-
ma, la força vibrant de la emoció inicial del crea-
dor.

Per desgracia, aquesta composició decau a vol-
tes i conté forces incorreccions que la priven d'es-
ser una obra perfecte.

La poesia premiada *Les Cabelleres*, es una altra
cosa.

No l'ha engendrada un sentiment tan gran.

No es el producte d'una emoció violentment
sentida que fa vessar el cor. Es quelcom de mes
cerebral i per tant mes artificios.

Tal volta vibran els sentits del autor al record
d'uns cabells d'or de tacte suavíssim, mes sobre
tet es sa pensa que impresionada de la historia i
la llegenda, té la visió general d'esplendoroses
cabelleres que flamejen per l'espai en amples re-

volades, que, giravolten pel mon, l'enrotllen, l'enlluernen, s'estenen desbordant-se pel temps i per la historia, com diu ell mateix: «del infinit del temps lliguen l'estrofa immensa»; sempre radiants, embaumadores, luxuriantes, superbes! I la fantasia del poeta se desplega amb una amplitud inconcebible, sa inspiració brolla á torrentades, rublerta d'imatges grandioses i rodolen les estrofes, inflades de versos d'una sonoritat olímpica, i creix i s'ageganta la visió colossal, cada cop mes potent i vigorosa esclatant en cascates d'armonia.

En conjunt, ha cregut el Jurat, que superava a les altres dugues per aixó l'ha distingida amb un premi que per cert te ben merescut.

PREMI DE PROSA

La Prosa, s'es presentada d'un tó mes igual d'un desnivell menys sensible. No'ns han vingudes com en la Poesia composicions ben dolentes, mes tampoc el nombrós estól d'obras magistrals qu'allá hem pogut admirar.

Dues tant sols d'entre elles s'enlairen superbament per sobre totes les altres i han impresionat veritablement al Jurat calificador.

La una té per títol *Josafat* i la altra qu'es la guanyadora del premi, es senyalada amb el número 77 del concurs i títolada *L'Home bó*; *L. Ex-celsior*.

Josafat, es una concepció grandiosa, magistralment desentrotllada. Son realisme casi brutal a voltes, apareix com ennoblit, com dignificat per la fantasia del artista qu'ens afalaga l'esperit de un encís irresistible. El drama intern, violent, intensíssim, la poderosa lluita qu'es revolca per l'ànima petita d'aquell cós gegant, d'en *Josafat*, el campaner salvatge, brutal, luxuriós i fanàtic; l'esclat de ses passions que's desborden en la plenitud de sa bestialitat, topant violentment contra sa consciencia rudimentaria, endurida de supersticions i fanatisme, tot aixó ens ho presenta l'autor viu, palpitant, inmens, amb un vigor, amb una força, amb un relleu que maravella. En les escenes de seducció en que apareix com el símbol de la temptació carnal, la meretriu impúdica i fastigosa, el cuadro esdevé llotós i repugnant a força de detalls infectes qu'enterbolexen i profanen la puresa de l'obra d'art. Mes malgrat aixó i fins en aquets moments, el drama punyent que batega en l'interior d'aquell home, les violentes convulsions de son esperit atormentat, qu'es transparenten en ses accions i en ses paraules, ens sugestionen tant fortament, ens emocionen tant fonament, que'ns produeixen la noble fruició de l'art i redimeixen l'obra.

La composició que ha obtingut el premi, es, com vos he dit *L'Home bó*, *L. Ex-celsior*.

En rés se sembla a la anterior.

Es la visió serena i transparenta d'una ànima gran. La forma, es senzilla, correcta, armoniosa, una estatua grega. Es ample i reposat com un cant Beethovenià. Endinzat en sa lectura, un hi trova la

apacible tranquil·litat, la satisfacció plena, la emoció complerta que fá sentir la contemplació de la Naturallesa.

Cal llegir-ho. La impressió que'm produhí no sé explicar-la. Potser es la força del bé, de la bondat, que sublima les obres dels homes i desprén un efluvi de bellesa incomparable que li fá assolir la perfecció de l'art. Potser es la creació de l'home sá d'ànima forta i tranquila, que s'enlaira am magestat com un sol esplendorós, apagant l'intranquil espurneig de les estrelles tremoloses, de les obres dels febles, atormentades i malaltices.

L'Home bó, es la obra d'art complerta, que vos omple el cor d'emoció, que vos asserena l'esperit, que vos encarna el cervell d'una aura refrescant i purificadora, que vos inonda tot l'esser de un plaer inefable.

Aquest es lo *Veredict*e acordat per lo Jurat Literari de la Festa de la Bellesa en la junta tinguda en la casa de son President en Joan Maragall, lo dia 9 de Juny de l'any 1905, que no dupto será ben acullit per tots vosaltres.

Y are que vos diré? En aquesta festa nova, no tenint records qu'evocar, siem permés cobejar una esperança. Permeteu-me guardar la consoladora creença, de que no será l'assaig d'aquet concurs, un fet isolat en la Terra Empordanesa; més la primera pedra d'un altiu monument d'un esplendorós renaixement artístic.

La nostra obra está molt lluny d'esser perfecta. Nosaltres sommiém quelcom de mes gran que no tingui relació ab les nostres poques forces.

Tant debó aquets somnis esdevinguin realitat hermosa; i cada any en un lloc diferent del Empordá, ressonin els cants sublims dels poetes de la terra, les fondes melodies que duen en son sí la força inafinadora dels aires Catalans, el ritme magestuós i seré de la nostra dança. I sia com un potent esclat de Joventut, com l'himne sagrat d'una raça noble i vigorosa, adoradora fervent de la Bellesa.

Discurs del Mestre Pedrell, President del Jurat musical

Si per un moment, sols per un moment, pogués fer-me l'il·lusió de que la Bellesa'm dictava, mal traduiria sa parla dient:

Só la Bellesa, aquella facultat de l'ànima que donant-li als a l'home, alça 'l vol fins a l'infinit, a lo increat, a l'absolut, a Deu,

Só la Bellesa, aquella força vital, universal, la persistència de les essencies de l'ànima, l'Amor en sa més profunda concepció

L'Amor che muove il Sole e l'altre stelle

Só la Bellesa, aquella triple facultat que per l'intel·lecte condueix a lo Verdader, la voluntat al Bé i l'imaginació a mi mateixa, la Bellesa.

L'arquetip de la Bellesa absoluta, Deu, s'expa-

deix am tot el seu resplandor en la creació: i de l'imitació idealisada per l'home neix l'Art.

Quant me revelo en la naturalesa lleigeixo en el llibre de les maravelles de Deu: i quan me revelo en l'art, parlo en el llenguatge de les maravelles de l'home creador per son geni.

Per mi s'eleva l'home a lo sublim, an aquella força—física o moral—inmensa, al terror sagrat que promouen una tempesta, la contemplació del Hércules grec, l'infern del Dant, el *Fiat lux* de la Bíblia, un treno de Jeremias am música de Palestrina.

Lo bell i lo sublim de les regions del mon intel·ligible per ma essència vital vessen en el mon sensible de l'Art.

Desprenent-se de les tristes realitats del mon real, l'home per ma virtut cerca i troba l'ideal dintre d'aquell procés de purificació que després glorifica l geni creant l'obra d'Art.

Ho veiéu!

Ja us ho deia que maltraduiria l'endrega que 'm dictés la Bellesa: i com el neguit de mon ànima no pot trobar la calma al davant d'aquest gran misteri de la Bellesa que somou els cors, jo li pregunto al meu cor: Que sents, oh cor, quan te fa bategar la Bellesa? Què sents?—I 'l cor me respón: lo que ara sento; i tornaria a preguntar-li — la Bellesa no deu ésser, lo que 'l cor sent ara: Oh sí la Bellesa es la Festa que avui assedegats d'ideal li consagram: la Bellesa es la que ens ha deixat la dolça lira als fills i niçaga de la patria, i quan l' havém presa en nostres mans, ha brollat el cant nou.

Héu sentit quantes cordes d'or vibrantes hi ha afegit el geni de la raça? El cant nou ¿no us ha desvetllat sónnis, sospirs d'amor, nova virtut? Les filles del cor de la patria, la música i la poesia l'han cantat aquest cant nou, cant sense senglots i plé de fié amor. Les filles del cor de la patria adollant la música i la poesia a la terra, han tocat en una mateixa lira. ¿Heu sentit com la lira sagrada vessava cants matinals jamai escoltats? Puig aixó, aixó es la Bellesa.

Oh lira, redempció i enlairament de la patria; escampa ton càntic nou pel plá i la serra i cánta-li a nostra patria la nova cançó dels cors.

Veniu-hi a cantar oh poetes i cantaires de la patria al só del cant nou!

La lira ressona am les cordes d'or vibrantes que hi ha afegit el geni de la patria.

Veniu-hi a cantar tots els que teniu una veu.

La patria us crida.

Discurs den Marián Vinyes, Secretari del Jurat musical

Ja hem arribat al dia de la festa, ja 'ns trobém aquí tots aplegats, am l'esperit reconfortat per l'ambient de pura i serena bellesa qu' arreu s'escampa, assedegats d'ideal, dessitjosos tots de gaudir els

fruits de la inspiració de nostres poetes i cantaires, d'ubriagar-nos am llurs rimes i melodies; d'embolcallar-nos amb alenades redemptores d'art i de bellesa.

Vosaltres els organitzadors d'aquesta festa, els que am vostre esforç i iniciativa heu contribuït amb aquest concurs a l'obra de nostra renaixença, podeu estar ne ben joiosos del resultat obtingut doncs en les composicions que han vingut a honrar-lo, s'hi trasllueix com una maror artística que puja i creix i arriba a quelcóm de sòlit; comencen a dibuxar-se unes tendències musicals fermes i enlairades; hi glateix arréu un ambient d'art i poesia que ns assegura ser un fet el nostre renaixement líric i que ns promet coses falaqueres per l'esdevenir, doncs pressentim que de tota aquesta frisança, de tota aquesta ufanosa brotada n'eixirà una florida esplendent del nostre art nacional.

De les 49 obres rebudes 25 obtaven al premi ofert a la mellor serdana pera cobla. D'entre elles cridaren l'atenció del Jurat la sardana *Eugenia* que te per lema *Ideal* i va senyalada amb el n.º 47, i la que te el n.º 49 amb el lema *Ti-ru-ri-ru Na-ra-na-ra*.

En les dugues hi trobá el Jurat prous belleses pera fer-les dignes del premi, pro essent d'estil tant diferent l'una de l'altra que feia difícil establir distincions, varem creure que lo mes just i encertat era dividir el premi per parts iguals entre les dugues.

En la primera am tot i en que se conserva am força igualtat, la seva fresca i expontania inspiració, se fan remarcar d'una manera notable els seus espléndits *curts* per la seva impetuositat despullada d'efectismes, per el seu braó ple de vida i alegria.

De la segona lo mes interesant es sens dupte la inspirada melodia dels *llarcs*, de regust ben catalá, que brolla i s' desenrotlla am gran frescor i espontaneïtat; armonisada am molta habilitat i acert.

Vintiquatre eren les obres que obtaven al premi ofert al mellor aplec de cançons catalanes originals d'istil popular. Realment varem quedar sorpresos, al examinar les composicions rebudes, de la qualitat de moltes d'elles doncs n'eren moltes que reuneixen qualitats de relleu que las fan molt estimables i que per si soles son una proba eloqüent de lo qu'avans vos afirmavá, de qu'es un fet la nostra renaixença musical.

Entre aquestes la qu'ens causa mes forta imprecisió fou l' aplec de Cançons istil genero popular que va senyalat amb el n.º 27 del concurs, i porta el lema *De la terra*,

Conté nou cançons d'una distinció melódica i armónica esquisida, d'un sentiment depurat, d'un idealisme encisador, portant el segell de quelcóm desolit i segur que revèla, en son autor, una personalitat ja molt definida.

En totes aquelles cançons s'hi sent poderosament el perfum de la nostre música popular admi-

rablent compenetrat am les modernes corrents musicals; caminant armònicament enllaçades la música *Natural*, am la música artística, i resplandint-hi arreu un gran equilibri de fons i forma, fent d'aquest aplec una hermosa obra, justa i sincera.

Es clar que li concedirem el premi.

Altre dels aplecs que captivà desseguida la nostre atenció fou el que porta el n.º 22 del concurs, titolat *Cançons* i va sensa lema.

Consta con l' anterior de nou cançons de gran bellesa. Pot-ser no tenen la mateixa simplicitat i equilibri de les anteriors; son mes liriques que ingenues.

Son autor sembla qu' es proposa un altre finalitat. Sentint poderosament l' armonia, i am dots pera conreuar-la amb acert, cerca i troba en moltes d' elles (particularment la titulada *Serra enllà*) efectes descriptius tractats de ma mestra. No descuida per aixó, tampoc la melodia, doncs aquesta brolla fresca i espontania, amb esquisida distinció, revelant en son autor un temperament potent i d' empenta i fent qu' en la seva obra, li resplandeixi un art ferm i vigorós.

Per la seva valua artistica, per la seva importancia tecnica, varem considerar-la superior a totes les altres obres presentades, acordant concedir-li la totalitat del accesit.

Aquest es el nostre veredicta que signém els jurats i qu' esposém á la vostra il·lustrada consideració am la esperança de que á tots vos te de complaure. Aquest es estat el resultat de la Festa de la Bellesa, que avui celebrém en aquesta hermosa vila de Palafrugell, resultat falaguer que ha acomplert las nostres esperances, que a tots ens ha omplert d'alegria refermant-nos en la creença de un pervindre gloriós per la nostra nacionalitat musical. Si, si, com avans vos deia, per tot hi glateix la vida, i allí aon aquesta hi resplandeix es aon devém cercar l'art i la bellesa. La nostra terra ha rebut la bona llevor i no n dupteu fructificará aviat pera regalar-nos am fruits opulents i abundosos.

Treballém tots am fé i entusiasme, fent que aquesta hermosa festa no quedi isolada, que se repeteixi en nostra terra empordanesa, estimulants als nostres artistes i trovaires, honrant i estimant les llurs obres.

Aixis donarém forta empenta al desvetllament artistic, refermant la nostre personalitat i d'aquesta manera com digué el nostre ilustre President no serém hostes de la nostre terra nadiua sinó senyors, amos i sobirans.»

Discurs de gracies den Jaume Massó

i Torrents del Jurat literari

Veus aquí que jo soc el designat pera acomiadar un tant agradable concurs. Es una tasca trista perquè es la darrera, es la que clou una festa doblement artistica, el darrer full d'un llibre que sols porta la vulgar sotacripció *finis opera*; será una no-

ta ingrata a l'orella, en acabat de aquelles melodioses que han fet de tan bonescoltar. Idol mes encara considerant que aquesta vegada os hen congregat ensembla moguts per un patriotic impuls, pera rendir cult a la nostra propia llengua i a la nostra propia música. Totes les cares d' expressió anhelant, febroses d' artistica unció, desitjoses de penetrar un misteri més, les cares boniques de tantes noies que han acabat d'idealisar la festa amb el llampagejar dels seus ulls, continuadament posats a prova d'ombra i de claror per medi de l'encoratjador i alegre papelloneig dels seus vanos inquietos; tot aixó s'ha d'esvair i de tornar a la vida real i cotidiana, i justament m' ha hagut de tocar a mi desfer el placevol somni; amb el meu parlament haig de destruir l'encis, jo, tal volta el mes encisat.

Uns quans bons empordanesos, de nobles iniciatives, idearen la Festa de la Bellesa, sortint-se de tots els patrons estilats en les festes semblants conegudes per Jocs Florals, volen escampar-la, anys a venir, per altres viles de la comarca, com apostols freturosos de dur una bona nova en be de l'art de la terra. ¡Res hi ha tant profitós com el conreu i l'expandiment d'iniciatives generoses i de l'Empordá be n'han brollat en tots temps! El vostre eufonic parlar, qual modalitat més dolça se troba viventa en les poblacions marineres, els vostres antipassats el trasplantaren a la daurada Mallorca, que encara ¡serva, en la primera conquesta comtal i la refermaren en la segona i definitiva del rei en Jaume, qui deixá lloctinent de tota l'illa an en Bernat de Santa Eugenia ocupant-la amb un bon estol de empordanesos que hi romangueren molt temps. La vostra sardana, d'una noblesa qual origen se pert en els sigles dels sigles, s'ha anat escampant, am la seva actual creixença, per quasi tots els àmbits de la terra catalana, ha anat enfilant-se pel Pirineu rebassant-lo, s'ha aclimatat a la capital dels catalans, la veiem animant les festes majors en algunes de les comarques centrals del nostre pais aon era desconeguda i el millor dia invadirá la romana Tarragona, talment com si tots els catalans sentissen un secret impuls d'enditzar-se en els misteris de la mes formal i mes savia de les dances i el transport de la seva cadença i la atracció d'aquelles rodones sempre dispostes a trencar-se pera acceptar un nou company. Sentint un aire de sardana tots nosaltres, de qualsevol banda de Catalunya que vinguém ens commovém retrobant-hi quelcóm de propi, sembla una dança típica en que s'reflexi l'ànima integral de tot un poble.

Precisament dels palafrugellencs quasi bé no poden brollar-ne sinó idees generoses, car per alguna cosa teniu tan aprop el mirador incomparable de Sant Sebastiá, que no pot envejar cap altre mirador del litoral llatí. Contemplant el mar desde aquell espléndit terrat, no's comprenen les idees encongides.

Escampem-hi ben ampla la vista, desde el vostre

mirador, i de segur ens encomanarà la serenor de l'espai i ens calmarà l'esperit animant-lo pera tots els combats de la vida. Els nostres antics cronistes que recompten les gestes victorioses de les armades, de Catalunya sobre les de França, victories precisament obtingudes en aquestos mateixos mars anomenen alt bons coratjosos de grans empreses: *alts de cor*. Siguemne també tots nosaltres d'*alts de cor* i estarem molt ben disposats pera servir a la nostra patria en tots els camps.

Ara, sols me resta donar les grans merces als organitzadors, als artistes de tota llei que han obtingut recompensa i a tots els que sense premi han respost amb obres generalment bones a la crida d'abdós Jurats, a les autoritats, (·) a tots els que han contribuït al esplendor de la festa, a la Reina, a la qual no puc endresar el compliment que jo voldria, per esser la mare dels mes fills; i a les dames i senyoretetes que han omplert de claror i d'esperança tots els cors.

NOVES

Amb aquest número comencem la publicació del grandíols poema dramàtic en 5 actes BRAND, original d'en Enric Ibsen, el genial dramaturg escandinau.

Per are l'anirém repartint en plec de 8 planes, més, si l'public no ns abandona tenim el propòsit de repartir-ne 16 cada número.

Demá han de celebrar-se a La Bisbal els Jocs Florals organitzats per «L'Escut Emporitá» d'aquella vila. Segons noves fins a nosaltres arribades prometen ser els millors dels quatre que porta organitzats tant simpàtica associació.

Se ns ha dit que de la Flor Natural n'es guanyadora la poesia *Morblond i Sorbeila* del notable poeta Tarrassenc en Joan Llongueras. En altre lloc d'aquest número pot veure-s lo que de tan notable composició diu nostre company en Joan Vergés i Barris, en son discurs de la Festa de la Bellesa.

Per manca d'espai no poguerem dir en el primer número, que la nostra bonica Capselera fou dibuixada per el molt volgut amic i ferm nacionalista en Miquel Mundet, a qui una vegada més repetim les més corals merces.

(·) L'Ajuntament, expressament convidat, brillà per la seva ausencia. Els reflexes de l'Art els deuen encetar, i no volgueren exposar llur preciosa vista.

Que per molts anys!—(N. de la R.)

Publicacions Rebudes:

El primer número de la Revista *Germinal* de Reus, Conté un interessant sumari. Li desitjém llargs anys de vida. *Armonía*, *El Autonomista* i *Lo Geronés*, de Girona; *Serém*, de Tarragona; *Llevor*, de San Feliu de Guixols; *La Veu del Ampurdá*, de Figueras; *La Veu de la Comarca*, de Tortosa; *El Cim d'Estela*, de Berga; *Progrés*, *Montserát*, *Talía*, *Occitania* i *El Poble Catalá* de Barcelona.

A tots els agraim la visita.

*

Cuentos que son historias. — Am carinyosa dedicatoria hem rebut de l'autor, en Miquel Torroella i Plaja, de Fitó, un exemplar d'aquest llibre. Conté vint-i-una narracions, de fets la major part succeïts als avis de l'autor. Es un llibre apropiat pera la mainada, escrit am força carinyo.

Esperém la novela que en Torroella ens te anunciada pera llavors parlar-extensament d'aquest autor.

Agraim la atenció tinguda am nosaltres.

La «Associació Protectora de la Ensenyança Catalana», am la cooperació de la benemèrita «Academia Pedagógica Catalana», obra entre ls escriptors catalans un CONCURS DE LLIBRES destinats als nois, que tracten apropiadament aspectes importants a la vida catalana i contribueixin a perfeccionar-la.

TEMES

I Premi de *cinc centes pessetes* al autor del millor *Treball que, de la manera mes adequada als nois, tinga per objecte enaltir i fomentar l'amor a la familia, com fonament del amor a la Patria.*

II. PREMI DE TRES CENTES PESSETES: *Recreacions científiques aplicades a la Agricultura i a la Industria.*

III. Premi de TRES CENTES PESSETES: *Nocions d'Art universal i en particular del catalá.*

IV. Premi de DUGUES CENTES PESSETES: *Epissodis històrics de Catalunya, pera despertar en els nois l'amor a nostra terra.*

El Jurat podrà concedir accèssits fins a dugues centes pessetes.

CONDICIONS

Son les generals en tots els concursos.

Els treballs han d'enviar-se per tot el 31 de Desembre del present any, a casa el president de la «Associació Protectora de la Ensenyança Catalana», Corts Catalanes, 631, 2n.